



AVDELNINGEN FÖR SAMHÄLLSBYGGNAD
Planering och boende
Victor Zakrisson
Telefon 010-224 92 35
victor.zakrisson@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
helene.lassi@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen Västmanlands yttrande över betänkandet En utvecklad översiktsplanering del 1: Att underlätta efterföljande planering (SOU 2018:46)

N2018/03415/SPN

Länsstyrelsen Västmanland, här efter Länsstyrelsen, har av regeringen beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerad remiss. Länsstyrelsen svarar på förslag och bedömningar kapitelvis förutom i de fall då Länsstyrelsen anser att enskilda förslag och bedömningar behöver mer detaljerade kommentarer.

Sammanfattande synpunkter

- Länsstyrelsen anser att utredningen är väl genomförd och med precision identifierar delar av PBL i behov av utveckling för att kunna genomföra en mer kontinuerlig översiktsplanering, samt underlätta för efterföljande planering.
- Länsstyrelsen anser att det är av största vikt att länsstyrelserna tilldelas resursförstärkningar för att länsstyrelsernas uppdrag inom PBL ska kunna genomföras fullt ut. Det bör säkerställas att minst *en heltidstjänst* per länsstyrelse ska möjliggöras för att de utökade resurserna ska få verkan i hela landet.
- Länsstyrelsen anser att förslagen om att förändringar i ÖP-processen ska utvecklas mot att likna detaljplaneprocessen, kan leda till att öka tydligheten i PBL. Det gäller såväl benämningar på skeden, innehåll, ansvarsfördelning och krav på underlag som ska presenteras under processens gång.

Synpunkter på förslagen

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen anser att utredningen gör en god beskrivning kring nuläget och identifierar med precision de delar av PBL som är i behov av utveckling för att kunna genomföra en mer kontinuerlig översiktsplanering. Förslagen kring förtydliganden av uppgifter och roller i processen skapar förutsättningar att kunna genomföra dialog om statliga och kommunala intressen i tidiga skeden av planeringen. Tidiga dialoger underlättar efterföljande planering genom att spelreglerna sätts tidigt i processen och kan på så vis nyttjas som förutsättningar och underlag.

Utredningen konstaterar att PBL har sedan införandet 2011 genomgått många förändringar, vilket har lett till att reglerna blivit svåröverblickbara i vissa hänseenden. En observation Länsstyrelsen ställer sig bakom.

7. En bindande översiktsplan?

Länsstyrelsen gör medhåll kring utredningens bedömning om att ÖP inte bör göras bindande för efterföljande beslut, samt att det behövs en översyn av bestämmelserna om lov i PBL innan ytterligare förändringar sker. Genom en mer kontinuerlig översiktsplanering och bättre dialog mellan stat och kommun i ÖP-processen inom ramen för dagens system kan en ökad nytta uppnås.

8. En kontinuerlig översiktsplanering

Länsstyrelsen tillstyrker delvis förslagen om en kontinuerlig översiktsplanering. Förslaget om att en planeringsstrategi ska beslutas senast 15 månader efter val skapar förutsättningar för att ÖP ska kunna hållas aktuell, samt tydliggör rättsverkan kring processen för översiktsplaneringen under en mandatperiod. Att en ÖP är aktuell under den mandatperiod denna antas och under den mandatperioden fullmäktige i en strategi bedömt planen aktuell, och därefter i 15 månader bedöms underlätta aktualitetsbedömningen. Genom att sätta ett exakt datum då strategin ska beslutas kan dock upplevas detaljstyrande och riskerar att till viss del inskränka det kommunala självstyret. Länsstyrelsen anser att förslagen i helhet sätter klara regler för vad som gäller vid framtagande av ÖP, där processen blir mer omfattande för de som exempelvis inte beslutat om aktualitet i sin strategi.

I utredningen föreslås att ÖP äldre än 1 januari 2004 ska upphöra att gälla efter 2024, vilket är något Länsstyrelsen ifrågasätter. År 2009 fick frågan om hälsa och säkerhet en större betydelse, bl.a. i samband med att översvämningsdirektivet infördes. Länsstyrelsen anser att det vore fördelaktigt om 2009 användes istället för 2004, då det i och med införandet finns direkta kopplingar mot länsstyrelsernas ingripandegrunder. Det är dessutom troligare att översiktsplaner framtagna efter 2009 har viss koppling mot den ändringen i PBL (2018:1370) 5 § pkt 7, som trädde i kraft 2018-08-01, än äldre planer. Genom att använda 2009 bedöms arbetet med revideringar av befintliga ÖP underlättas något.

Förslagen om att översiktsplaneprocessen mer ska likna detaljplaneprocessen har potential att öka tydligheten i PBL som helhet. Det gäller såväl benämningar på skeden, innehåll, ansvarsfördelning och krav på underlag som ska presenteras under processens gång.

Länsstyrelsen delar utredningens erfarenheter kring att kopplingen mellan PBL och MB är svåra att förstå utan förkunskaper om innehåll i MB. För att effektivisera processen med framtagande av översiktsplaner (och detaljplaner) är det av vikt att dialog sker så tidigt som möjligt i processen.

Undersökningssamrådet och avgränsningssamrådet är nu lagstadgade steg i processen som bör ses som självklara verktyg för att kunna föra den tidiga dialogen. För att planer inte ska falla med en felaktig hantering är ett förtydligande i PBL kring processen om strategiska miljöbedömningar välkommet och uppskattat.

9. Översiktsplanens innehåll

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag och delar de bedömningar utredningen gjort gällande översiktsplanens innehåll. Genom att se över kraven på innehåll i översiktsplanen tydliggörs vad som ska gälla för alla parter. Att tillämpa Boverkets förslag till ÖP-modell är något som kan effektivisera övergången till ett nytt arbetssätt då modellen redan testats i flera kommuner vid framtagande av kommuntäckande ÖP. Ett antal ÖP är också under framtagande med modellen. Modellen knyter ihop efterföljande planering på såväl ett tekniskt plan som kring underlag och överblickbarhet på ett effektivt sätt. Det skapar förutsättningar för en tydlighet genom hela samhällsbyggnadsprocessen. Något som med fördel kan nyttjas i digitalisering av hela samhällsbyggnadsprocessen, från strategisk till genomförandenivå.

Genom utredningens förslag kring förhållanden som kan ha väsentlig betydelse för efterföljande beslut (9.6.1) tydliggörs kärnan i utredningen, att underlätta för efterföljande planering. Förslagets utformning bjuder in till en konstruktiv dialog kring de olika intressena som kan behöva vägas i en planprocess.

10. Statens intressen

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om att kommunen särskilt ska ange hur riksintressen *tillgodoses*, samt hur miljökvalitetsnormer ska *följas* istället för att *beaktas*. Genom att särskilja dessa från andra intressen av väsentlig betydelse får man ett större förtydligande samt att det skapas förutsättningar för mer konsekventa bedömningar i efterföljande planprocesser. Detsamma gäller förslagen kring strandskydd och utredningens bedömning om att det bör finnas enklare sätt att klargöra förutsättningar tidigare i processen än vid antagen detaljplan. Exempelvis möjlighet att utreda tätortsutveckling i strandnära lägen i ÖP på liknande sätt som LIS finns idag.

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att länsstyrelsen ska överpröva kommunens beslut att anta, ändra eller upphäva DP eller områdesbestämmelser om beslutet kan antas innebära att en bebyggelse *eller ett byggnadsverk* blir olämpligt med hänsyn tagen till människors hälsa eller säkerhet. Förslaget bedöms göra beslut

mer förutsägbara, samt att PBL får tydliga kopplingar mot exempelvis arbetet med civilt försvar.

11. Statens medverkan i översiktsplaneprocessen

Länsstyrelsen tillstyrker i stort de förslag som gäller statens medverkan i översiktsplaneprocessen. Förslagen bedöms tydliggöra för involverade parter kring förutsättningar i den efterföljande planeringen. Förslaget skapar också förutsättningar för en mer likriktad bedömning över riket som helhet.

Förslaget kring länsstyrelsens underlag till kommunens planeringsstrategi ställer krav på kontinuitet i arbetet, inte bara hos kommunerna utan också hos länsstyrelserna. Att kravet på kontinuerligt arbete finns hos båda parter bedöms generellt öka möjligheterna att uppnå en bättre kontinuitet i ÖP-arbetet. Det skapar också förutsättningar för att dialogen och relationen mellan kommun och stat naturligt kan utvecklas över tid när det gäller mark- och vattenanvändningsfrågor.

Länsstyrelsen vill påpeka vikten av att tillräckliga resurser för utveckling av den samordnande funktionen inom länet tillskjuts för att kunna genomföra länsstyrelsernas uppdrag inom PBL fullt ut. Allteftersom samhällsutvecklingen sker hand i hand med utveckling av lagstiftning och nationella strategier sätts stora krav på kompetens för rådgivning, avvägningar samt samordning. Tilldelningen av resurser ska inte ske schablonmässigt utan på sådant sätt att det möjliggör en effektiv hantering och därmed ett bra resultat. Länsstyrelsen anser därför att tillsättning av minst *en heltidstjänst* per länsstyrelse är av stor betydelse för att syftet med förslaget ska nå önskat resultat.

Länsstyrelsernas gemensamma projekt kring planeringskatalogen är under sjösättning. För att underhåll och förvaltning av planeringskatalogen ska vara möjlig är det betydelsefullt att tillräckliga medel sätts av för drift och underhåll, samt att de centrala myndigheter som har kunskaps- och planeringsunderlag av betydelse får i uppdrag att bistå länsstyrelserna i uppdraget att tillhandahålla underlag till kommunerna i 2 kap. PBL.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Mino Akhtarzand. I den slutliga handläggningen har funktionsledare Victor Zakrisson, föredragande och länsråd Ulrica Gradin deltagit.


Mino Akhtarzand


Victor Zakrisson